

Moties – agendapunt behandeling moties tijdens ALV op 52^e (hybride) Partijcongres [14 juni 2025]

Inhoud

Motie 1. Aangaande Israël en Palestijnen	2
Motie 2. Blijven inzetten op vrede tussen Israël en Palestijnen	6
Motie 3. Geen steun aan samenwerking met projecten die mensenrechten en schepping schenden in West-Papua	8
Motie 4. Stop valse vrede van de Europese Vrede Faciliteit.....	11
Motie 5. Erkenning van het Congolese leed.....	13
Motie 6. Stop annexatie Oost-Congo	15
Motie 7. Naar een solidaire samenleving.....	17
Motie 8. Voor een gezinstoets bij nieuw beleid	19
Motie 9. Bescherm demonstratierecht, pak misbruik aan.....	22
Motie 10. Gewortelde kinderen	25
Motie 11. Dakloosheid voorbij.....	27
Motie 12. 'De onpartijdige stem' (onafhankelijke dagvoorzitter tijdens de ALV op het partijcongres van de ChristenUnie)	29

Motie 1. Aangaande Israël en Palestijnen

Ingediend door een collectief van achtentwintig leden, te weten Arthur Hegger (Utrecht), Peter van Dalen (Houten), Kirsten Alblas (Utrecht), René Asma (Leiden), Henk Baas (Lieveren), Murad Bero (Veenendaal), Johan Bronsveld (Velserbroek), Diederick van Dalen (Groenekan), Anthonie Fountain (Ede), Jos den Hengst (Muiderberg), Wim Honkoop (Utrecht), Esther Kaper (Kortenhoeve), Reijer Kooij (Santpoort), Arco de Leede (Veenendaal), Johanna van der Meer (Kamerik), Rick Moerman (Veenendaal), Antrude Oudman (Groningen), Casper Silvis (Bernau [D]), R.J. Sterk (Kampen), Evert Sulman (Groningen), Ben van Tienen (Ede), Nico Tros (Friedberg [D]), Rik de Waard (Sliedrecht), Bettelies Westerbeek (Den Haag), Margriet Westerbeek (Olst), Daan Westrik (Dronten), Evert te Winkel (Zutphen) en Jan Wolsheimer (Woerden).

Het Partijcongres, in vergadering bijeen te Ede op 14 juni 2025, 52^e partijcongres

A. Overwegende dat:

- de beginselverklaring van de ChristenUnie de titel heeft 'Vrede zoeken, recht doen' en de koers van de partij op dit moment niet voldoende bijdraagt aan vrede en recht doen in Palestina en Israël;
- de brute aanval op 7 oktober 2023 door terroristen van Hamas en anderen een afschuwelijke misdaad van de ergste soort was, en dat de Israëlische gijzelaars vandaag nog vrij moeten komen;
- in de Gazastrook door Israëlische aanvallen tienduizenden Gazanen, waaronder vele duizenden kinderen, alsmede internationale hulpverleners en journalisten, gewelddadig zijn gedood;
- Israëlische kolonisten Palestijnen op de bezette Westelijke Jordaanoever zeer frequent en brutaal aanvallen en dat grondgebied willen annexeren, onder een weggijkend oog van de Israëlische autoriteiten;
- het nederzettingenbeleid in strijd is met het internationale recht;

B. Spreekt uit dat:

- de verdere koers van de partij aangaande Israël en de Palestijnen deze motie richtinggevend zal zijn;
- het internationale recht, de rechtsorde en de jurisprudentie van zowel het Internationaal Strafhof (ICC) als het Internationaal Gerechtshof (ICJ), het fundament vormen voor de internationale politieke oriëntatie van de ChristenUnie;
- de tweestaten-oplossing, waarbij de staten Israël en Palestina elkaar wederzijds erkennen, op dit moment de internationaal aanvaarde route naar vrede en stabiliteit is;
- de Palestijnen recht hebben op een staat met bijbehorend grondgebied en zelfstandige jurisdictie in zowel de Gazastrook als de bezette Westelijke Jordaanoever, dat de kolonisten zich daarom terugtrekken, en dat de expansie via het nederzettingenbeleid wordt teruggedraaid;

- de restricties die Israël aan Arabieren (waaronder de Palestijnen) oplegt, onder andere door toegangspoorten, door administratieve, infrastructurele, godsdienstige en juridische belemmeringen, en door hoge muren met wachttorens, worden afgebouwd
- de Nederlandse ambassade niet naar Jeruzalem verplaatst hoeft te worden;

en gaat over tot de orde van de dag.

Toelichting

De ChristenUnie wil in haar politieke oriëntatie bijdragen aan duurzame vrede in Israël en Palestina en erkent dat ware vrede niet bestaat zonder recht. Alleen door recht te doen aan de rechten en waardigheid van zowel Israëli's als Palestijnen kan er sprake zijn van een rechtvaardige en bestendige vrede.

De indieners hebben waardering dat de partij zich (recent) al wat meer afgewogen en nadrukkelijk wijzend op de internationale rechtsorde uit, maar zien ook dat een praktische doorvertaling nog lastig is. Een koerswijziging moet goed doordacht worden om consequent uitgedragen te kunnen worden. Deze motie wil het standpunt van de partij over Israël en de Palestijnen veranderen, een koerswijziging die vertaald moet worden naar de partijvisie en het partijprogramma. De motie biedt een voorzet voor het uitgangspunt op dit thema voor onze partij.

Voorop gesteld: de indieners weten zich verbonden met het volk Israël. Uit dit volk is Christus voortgekomen. Het bestaansrecht van de staat Israël staat voor ons nooit ter discussie. Wel zijn we als indieners kritisch op het beleid van de huidige regering van de staat Israël. Ook steunen we als indieners nadrukkelijk de inzet van onze partij om antisemitisme tegen te gaan.

De huidige partijvisie op dit thema is tegenstrijdig. We geven een voorbeeld. Ze onderstreept dat het internationaal recht moet worden nageleefd, maar stelt ook dat de Nederlandse ambassade naar Jeruzalem verplaatst moet worden. Anders gezegd: enerzijds beklemtoont ze de internationale rechtsorde, anderzijds schuift zij die zonder toelichting aan de kant met het voorstel de ambassade naar Jeruzalem te verplaatsen.

Het uitgangspunt in de motie is dat onze partij zich onverkort aan de internationale rechtsorde committeert. Dat geeft de partij een fundament waarop vrede gezocht en recht gedaan kan worden. Helaas zien we dat de regering Netanyahu het internationale recht negeert. Uitspraken van het Internationale Gerechtshof die de verdere kolonisatie van de bezette Westelijke Jordaanoever afwijst, worden terzijde gelegd. En het recht op zelfverdediging is niet onbeperkt, integendeel. Israël laat met de dood van tienduizenden Gazanen zien die beperking helaas niet te kennen.

De motie bepleit om de twee-statenoplossing als leidraad te nemen. Het is de oplossing die de Palestijnse leiders aanvaarden en ook internationaal wordt gezien als oplossing. Met nadruk is daaraan toegevoegd 'op dit moment' omdat in de toekomst mogelijk andere oplossingen naar voren kunnen komen.

De motie formuleert op grond van bovenstaande drie expliciete wijzigingen in het partijbeleid: dat de Palestijnen recht hebben op grondgebied waar de kolonisten zich uit terug dienen te trekken, dat de restricties afgebouwd worden die Israël aan de Arabieren (waaronder de Palestijnen) oplegt én dat de ambassade niet naar Jeruzalem verplaatst hoeft te worden.

Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden

Het Landelijk Bestuur ontraadt deze motie.

Het landelijk bestuur deelt met de indieners het uitgangspunt dat alleen door recht te doen aan de rechten en waardigheid van zowel Israëli's als Palestijnen, er sprake kan zijn van een rechtvaardige en bestendige vrede.

Die weg naar vrede lijkt momenteel uit zicht. Militaire actie in Gaza was na de barbaarse misdaden van Hamas gerechtvaardigd, maar de humanitaire situatie is momenteel zeer schrijnend. De Tweede Kamerfractie heeft de Nederlandse regering meermaals opgeroepen om de Israëlische regering met klem aan te sporen de stroomvoorziening in Gaza te herstellen en humanitaire hulp onbelemmerd toe te laten. Ook blijft ze aandringen op hervatting van het staakt-het-vuren, het vrijlaten van gijzelaars en het opnieuw opstarten van diplomatieke stappen richting een duurzame vrede.

Zoals elke regering hoort de Israëlische regering het internationaal (humanitair) recht te eerbiedigen. Niet voor niets heeft de fractie na de aanval op een hulpkonvooi de Nederlandse regering opgeroepen de Israëlische ambassadeur te ontbieden en steunden ze de motie om het EU-Israël-associatieverdrag te evalueren op mensenrechten.

In het huidige verkiezingsprogramma staat dat de ChristenUnie staat voor politieke steun aan de staat Israël, met inachtneming van internationale rechtsbeginselen. Het internationaal recht is erop gericht samenwerking tussen staten met tegengestelde belangen te faciliteren en beschermen. Daarbij hoort bijvoorbeeld dat een vredesregeling pas kan standhouden met veilige en erkende grenzen voor Israël en de erkenning van het recht op zelfbeschikking voor de Palestijnen.

Deze motie vraagt om een aantal zaken die het hart tonen van de indieners om recht en vrede te brengen als partij. Deze hartenkreet ondersteunen wij van harte. Om een aantal redenen wordt de motie echter ontraden. Die lichten we kort per punt toe:

- het gesprek over specifieke passages in het verkiezingsprogramma hoort thuis bij het congres waarin een nieuw programma wordt vastgesteld;
- de andere twee concrete zaken die deze motie vraagt kunnen door de partijen worden overeengekomen in onderhandelingen, maar zullen daartegenover veilige en door alle partijen erkende grenzen vragen:
 - o in de complexe veiligheidssituatie in het Midden-Oosten is het niet rechtvaardig en evenwichtig om van Israël eenzijdig het opheffen van veiligheidsmaatregelen te verlangen, en draagt dat niet bij aan het diplomatiek proces. We herkennen dat er ook sprake is van onnodige restricties, en de fractie zet zich in voor het opheffen daarvan;
 - o de ChristenUnie spreekt zich uit tegen het nederzettingenbeleid van de huidige regering. Die frustreert een duurzame vrede. Desondanks zou het nu eisen van volledige ontmanteling impliceren dat Joden nu en in de toekomst geen plaats kunnen hebben in gebied dat onder Palestijns zelfbestuur valt, terwijl Joden van oudsher in het gebied wonen en families er juridisch eigenaar van stukken grond zijn. Ook deze kwestie kan niet eenzijdig worden opgelost.

Met deze overwegingen ontraadt het landelijk bestuur de motie.

De Tweede Kamerfractie blijft zich inzetten om vanuit haar rol waar mogelijk vrede dichterbij te brengen, waarbij zowel recht wordt gedaan aan de Israëli's als de Palestijnen.

Een aantal van de zaken die de indieners noemen komen in 'Motie 2' ook aan de orde, zij het naar de mening van het Landelijk Bestuur in betere balans met andere zaken die in het conflict behartenswaardig zijn. Die motie neemt het Landelijk Bestuur over.

Motie 2. Blijven inzetten op vrede tussen Israël en Palestijnen

Ingediend door een collectief van eenentwintig leden, te weten Frank Visser (Haarlem), Joël Visser (Utrecht), Peter van der Beek (Haarlem), Frans de Lange (Hierden), Marcel Companjen (Harderwijk), Hadassa Meijer (Enschede), Mark Wijnberger (Ede), Annelijn de Gier (Schiedam), Judith Klokkenburg (Den Haag), Kees van Kranenburg (Driebergen-Rijsenburg), Jacqueline Groen (Zevenhuizen [GN]), Thomas van Arnhem (Rotterdam), Henk-Jan Kroese (Vinkeveen), Ben van der Plas (Katwijk), Geesje Haasnoot (Katwijk), Leon Meijer (Ede) en vijf andere leden.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen te Ede op 14 juni 2025, 52^e partijcongres

A. Constaterende dat:

- Hamas op 7 oktober 2023 een ongekennde terroristische aanval uitvoerde op Israëlisch grondgebied, waarbij burgers werden vermoord, mishandeld en gegijzeld en Israël sinds die datum voortdurende beschietingen op haar burgerbevolking heeft te verduren van Hamas, Hezbollah, Iran, Iraakse milities en Houthis in Jemen;
- het aanhoudende geweld tussen Israël en Hamas sinds oktober 2023 heeft geleid tot een ernstig humanitaire situatie in de Gazastrook en aanhoudende dreiging voor Israëlische burgers;
- tot op heden nog steeds tientallen gijzelaars worden vastgehouden door Hamas en Hamas opzettelijk opereert vanuit civiele locaties in dichtbevolkte gebieden;
- Israël grootschalige militaire operaties in Gaza is begonnen, met als doel het uitschakelen van Hamas, wat heeft geleid tot verwoesting van civiele infrastructuur;
- bij militaire acties en raketbeschietingen vele onschuldige burgerslachtoffers zijn gevallen en nog steeds vallen.

B. Overwegende dat:

- elke staat het recht heeft zichzelf te verdedigen tegen terroristische aanvallen, binnen de kaders van het internationaal humanitair- en oorlogsrecht;
- het gebruik van geweld in oorlogssituaties nooit mag leiden tot collectieve bestraffing van burgers, noch tot het belemmeren van humanitaire hulp;
- de situatie in Israël en Gaza velen binnen de partij raakt, zowel de gruwelijke aanval op 7 oktober en de continue dreiging vanuit verschillende landen richting Israël, als de humanitaire situatie die de meest kwetsbaren in Gaza raakt;
- er grote onvrede is over het gebrek aan uitzicht op vrede en men verlangt naar vrede;
- het lijden van onschuldige burgers de internationale gemeenschap verplicht tot actieve inzet voor het voorkomen van verdere escalatie en tot het bevorderen van duurzame vrede.

C. Spreekt uit:

- dat het congres diepe zorgen heeft over het aanhoudende geweld, het groeiend aantal burgerslachtoffers en de schrijnende humanitaire situatie in Gaza;

- voor het bestaansrecht en veiligheid van Israël te blijven staan en dat alle gijzelaars onmiddellijk vrijgelaten dienen te worden door Hamas;
- te onderstrepen dat bescherming van burgers en toegang tot humanitaire hulp prioriteit moet krijgen.

D. Verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- in uitingen, ontmoetingen en beleidskeuzes te werken en streven naar duurzame vrede binnen het Midden-Oosten en specifiek gericht op Israël als een veilig thuisland voor de Joden en op het welzijn van de Palestijnse bevolking;
- de regering Netanyahu aan te spreken op handelingen of uitspraken die haaks staan op humanitaire verplichtingen of een pad richting een duurzame vrede met ook bestaansrecht voor de Palestijnen;
- in te zetten op een internationale veroordeling van Hamas voor het plegen van terroristische daden en het in gevaar brengen van zowel Israëlische als Palestijnse burgers;
- specifiek oog te blijven houden voor het lot van christelijke Palestijnen, zowel in Gaza als op de Westbank;
- vredesprojecten te blijven ondersteunen.

E. Roept lokale en provinciale ChristenUnie politici op:

- in hun uitingen terughoudend te zijn over internationale conflicten, maar indien uiting wordt gegeven deze vooral te richten op (lokale/regionale) verbinding, uitzicht op vrede en in te zetten op een blijvende dialoog tussen gemeenschappen, waaronder zowel de joodse als islamitische gemeenschap;

en gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen

Het Landelijk Bestuur neemt de motie over.

De motie vindt, wat het landelijk bestuur betreft, een goede balans met betrekking tot de politieke houding van de ChristenUnie in het conflict in het Midden-Oosten. We staan voor Israël als veilig thuisland voor het joodse volk, én voor de veiligheid van de Palestijnen. We noemen Hamas wat ze is: een nietsontziende terroristische organisatie. Wat betreft de humanitaire ramp in Gaza heeft de fractie herhaaldelijk opgeroepen tot een staakt-het-vuren van alle partijen, het loslaten van de gegijzelden en voldoende humanitaire hulp toelaten. We spreken de regering van Israël aan wanneer ze mensenrechten of menselijke waardigheid met voeten treden en benadrukken de kaders van het internationaal humanitair- en oorlogsrecht.

Motie 3. Geen steun aan samenwerking met projecten die mensenrechten en schepping schenden in West-Papua

Ingediend door een collectief van vijftien leden, te weten Waida Vogel-Bwefar (Zwolle), Tabasum Westra (Utrecht), Jennifer Louisa (Amsterdam), Ben Bloem (Apeldoorn), Ineke van Buren (Groningen), Gaetan Mbwete (Den Haag), Nathalie Nede (Arnhem), Jaap Roose (Zwolle), Madelon Voorthuijsen (Nieuwegein), Anthonie Fountain (Ede), Henco Cecilia (Rotterdam), Klaas Eikelboom (Culemborg), Simone Visser (Culemborg), Kirsten Alblas (Utrecht) en Bob Lapajian (Utrecht).

Het Partijcongres, in vergadering bijeen te Ede op 14 juni 2025, 52^e partijcongres

A. Gelezen:

- uit het verkiezingsprogramma van 2023:
'Nederland heeft een bijzondere verplichting ten opzichte van de Molukkers en Papoea's in Nederland en de bevolking van West-Papoea. Nederland zet zich in voor onafhankelijk toezicht op mensenrechten in West-Papoea.'

B. Constaterende dat:

- er al jaren grote zorgen zijn om de levens en de rechten van de inheemse bevolking van West Papua;
- grootschalige mijnbouw al jaren voor vernietiging van tropisch regenwoud en ontworteling van gemeenschappen gezorgd heeft;
- onafhankelijke mensenrechtenorganisaties het aantal doden onder de Papua bevolking in de afgelopen 63 jaar schatten tot 500.000 mensen;
- West-Papua zwaar gemilitariseerd gebied is en gesloten voor journalisten;
- de VN Hoge commissaris voor de mensenrechten al zeven jaar wacht op toestemming van Indonesië om West Papua te bezoeken;
- de Indonesische minister van Defensie op 8 mei jl. ontvangen werd aan Wageningen University & Research in het kader van een grootschalig landbouwproject in West-Papua^[1];
- dit project de vernietiging behelst van 1 miljoen hectare tropisch regenwoud voor grootschalige landbouwprojecten in Wanam, West-Papua;
- geschat wordt dat 80.000 Papua's reeds ontheemd zijn geraakt en nieuwe inheemse gemeenschappen door deze projecten bedreigd worden in hun bestaan;
- geplande en al gestartte projecten in Merauke een gebied bestrijken van 3 miljoen hectare,^[2] ten koste van biodivers tropisch regenwoud;
- deze projecten tot nu toe plaatsvinden zonder dat de rechten van de inheemse bevolking in deze worden gerespecteerd (Free, Prior and Informed Consent, FPIC) ^[3], wat in strijd is met internationale verdragen zoals ILO 169^[4] en de VN-Verklaring over de Rechten van Inheemse Volkeren;
- 15 juni a.s. een handelsdelegatie naar Indonesië vertrekt onder leiding van minister Reinette Klever van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp;

- 30 Nederlandse bedrijven in de tuinbouwsector interesse tonen in te investeren of samen te werken aan grootschalige landbouwprojecten in Indonesië ^[5];
- in Europa onderhandelingen gaande zijn over een EU-Indonesia Free Trade Agreement.

C. Overwegende dat:

- ChristenUnie staat voor gerechtigheid, rentmeesterschap en bescherming van de schepping en van kwetsbare gemeenschappen;
- de vernietiging van tropisch regenwoud wereldwijd sterk bijdraagt aan klimaatverandering en verlies van biodiversiteit, zoals ook recent weer werd onderstreept in VN-rapportages;
- economische samenwerking niet ten koste mag gaan van mensenrechten, ecologische integriteit of lokale gemeenschappen.

D. Verzoekt het Landelijk Bestuur en de Tweede Kamerfractie:

- expliciet op te komen voor de rechten van inheemse Papua-volkeren in gesprekken over ontwikkelingssamenwerking, defensiecontacten en economische samenwerking;
- zich in te spannen voor transparantie rondom de Nederlandse handelsdelegatie(s) en contacten met Indonesische autoriteiten, inclusief rapportage over betrokken bedrijven en projecten;
- zich in te zetten voor strikte mensenrechten- en duurzaamheidstoetsing van Nederlandse handel en investeringen in Indonesië, in het bijzonder in West-Papua;
- zich in te zetten voor strikte mensenrechten- en duurzaamheidstoetsing van Europese handel en investeringen in Indonesië, in het bijzonder in West-Papua inzake de onderhandelingen over het EU-Indonesia Free Trade Agreement. ^[6]

en gaat over tot de orde van de dag.

^[1] [Kementerian Pertahanan Republik Indonesia](#).

^[2] [Indigenous communities oppose Merauke Sugarcane Project over socio-environmental concerns – https://www.nrc.nl/nieuws/2025/01/08/west-papoea-vreest-enorm-landbouwplan-uit-jakarta-a4878923](#).

^[3] [Free Prior and Informed Consent: The Right to Decide](#).

^[4] [Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 \(No. 169\) | OHCHR](#).

^[5] [Nederland haalt volgende maand 30 tuinbouwbedrijven naar Indonesië](#). (let op: Oost Indonesië)

^[6] [EU trade relations with Indonesia](#).

Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen

Het Landelijk Bestuur neemt de motie over.

Nederland heeft een bijzondere verplichting ten opzichte van de Molukkers en Papoea's in Nederland en de bevolking van West-Papoea. Sinds jaar en dag vraagt de Tweede Kamerfractie aandacht voor

de mensenrechtensituatie in West-Papoea en voor onafhankelijk toezicht daarop. Het landelijk bestuur ziet deze motie in lijn met de inzet van de Tweede Kamerfractie en neemt deze daarom over.

Motie 4. Stop valse vrede van de Europese Vrede Faciliteit

Ingediend door een collectief van twintig leden, te weten Gaetan Mbwete (Den Haag), Tabasum Westra (Utrecht), Ben Bloem (Apeldoorn), Ineke van Buren (Groningen), Nico Tros (Augsburg [D]), Arthur Hegger (Utrecht), Casper Silvis (Bernau bei Berlin [D]), Klaas Eikelboom (Culemborg), Simone Visser (Culemborg), Nathalie Nede (Arnhem), Reina Holtrop (Driebergen), Bart Bolhuis (Amsterdam), Mieke Dijkema (Wieringerwaard), Kirsten Alblas (Utrecht) en zes andere leden.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen te Ede op 14 juni 2025, 52^e partijcongres

A. Constaterende dat:

- de Europese Vredesfaciliteit (EPF) een off-budget instrument is van de EU, met een budget van meer dan €17 miljard voor de periode 2021–2027, bedoeld om militaire en defensiegerelateerde acties te financieren ter bevordering van vrede en veiligheid wereldwijd^[1];
- Rwanda via de EPF in 2022 en 2024 elk €20 miljoen heeft ontvangen ter ondersteuning van haar militaire inzet in Mozambique^[2];
- tegelijkertijd Rwanda betrokken is bij de steun aan de M23-rebellengroep, die sinds januari 2025 delen van Oost-Congo bezet houdt, waaronder de stad Goma, en daar eigen bestuurders heeft aangesteld;
- deze bezetting gepaard gaat met ernstige mensenrechtenschendingen, waaronder gedwongen arbeid, buitengerechterlijke executies en exploitatie van natuurlijke hulpbronnen.

B. Overwegende dat:

- het onverenigbaar is dat een land dat betrokken is bij de illegale bezetting van een ander land en daar mensenrechtenschendingen begaat, tegelijkertijd financiële steun ontvangt van de EU voor vredesmissies elders;
- de EPF momenteel onvoldoende democratische controle kent, aangezien het Europees Parlement geen formele toezichthoudende rol heeft in het beheer van dit fonds.^[3]

C. Spreekt uit dat:

- de ChristenUnie van mening is dat de Europese Vredesfaciliteit onder democratisch toezicht moet worden geplaatst, waarbij het Europees Parlement een formele rol krijgt in het toezicht op de toewijzing en besteding van middelen;
- De ChristenUnie van mening is dat samenwerking met Rwanda binnen de EPF per direct moet worden opgeschort zolang het land betrokken is bij de illegale bezetting van delen van Oost-Congo en de steun aan de M23-rebellengroep niet heeft beëindigd.

D. Verzoekt het Landelijk Bestuur en de Tweede Kamerfractie:

- zich in te zetten voor het bevorderen van democratische controle op de Europese Vredesfaciliteit, met een formele toezichthoudende rol voor het Europees Parlement;
- zich in te zetten voor het opschorten van samenwerking met Rwanda binnen de EPF zolang het land betrokken is bij de illegale bezetting van delen van Oost-Congo en de steun aan de M23-rebellengroep niet heeft beëindigd;
- deze standpunten actief uit te dragen binnen nationale en Europese politieke netwerken, en in gesprek te gaan met relevante beleidsmakers en instellingen om deze doelen te realiseren;

en gaat over tot de orde van de dag.

Toelichting

Rwanda ontvangt momenteel miljoenen euro's uit de Europese Vredesfaciliteit (EPF) voor vredesmissies in o.a. Mozambique. Tegelijkertijd bewapent en ondersteunt het M23-rebellen in Oost-Congo, die terreur zaaien onder burgers. Dat roept fundamentele vragen op over de controle op Europese vredesgelden. Het Europees Parlement heeft nauwelijks zeggenschap over de inzet van deze middelen. De motie pleit voor parlementair toezicht én onmiddellijke stopzetting van steun aan Rwanda zolang het Congo destabiliseert.

^[1] https://fpi.ec.europa.eu/what-we-do/european-peace-facility_en.

^[2] <https://euobserver.com/africa/arfb81b92a>.

^[3] https://www.sipri.org/sites/default/files/2022-06/2206_supplying_weapons_through_the_epf_1.pdf.

Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen

Het Landelijk Bestuur neemt de motie over.

In het conflict in Oost-Congo speelt de Rwandese regering momenteel een grote rol via het ondersteunen van de rebellengroepering M23. Indieners stellen terecht dat financiële steun aan Rwanda vanuit de EU slecht samengaat met de genoemde steun van Rwanda. Het landelijk bestuur neemt de motie daarom over.

Motie 5. Erkenning van het Congolese leed

Ingediend door een collectief van zestien leden, te weten Gaetan Mbwete (Den Haag), Tabasum Westra (Utrecht), Jennifer Louisa (Amsterdam), Waida Vogel-Bwefar (Zwolle), Ben Bloem (Apeldoorn), Ineke van Buren (Groningen), Nico Tros (Augsburg [D]), Arthur Hegger (Utrecht), Casper Silvis (Bernau bei Berlin [D]), Henco Cecilia (Rotterdam), Bart Bolhuis (Amsterdam), Mieke Dijkema (Wieringerwaard), Klaas Eikelboom (Culemborg) en drie andere leden.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen te Ede op 14 juni 2025, 52^e partijcongres

A. Constaterende dat:

- onder het bewind van koning Leopold II over de Congo-Vrijstaat (1885–1908) naar schatting 5 tot 10 miljoen Congolezen zijn omgekomen als gevolg van extreme uitbuiting, geweld en onderdrukking^[1];
- sinds de jaren 1990, in de nasleep van de Rwandese genocide, en tijdens de Congolese oorlogen (1996–heden), opnieuw meer dan 5 miljoen doden zijn gevallen door oorlog, honger, ziekte, seksueel geweld en directe aanvallen op burgers^{[2] [3]};
- zowel tijdens de koloniale periode als in de recente conflicten sprake was van grootschalige mensenrechtenschendingen, met in sommige gevallen kenmerken van genocide;
- het geweld in Congo structureel onderbelicht blijft in het publieke debat, het onderwijs en het historisch bewustzijn, zowel in Nederland als elders in Europa.

B. Overwegende dat:

- onze partij geroepen is om zich te richten naar Bijbelse gerechtigheid, waarbij waarheid, erkenning en verzoening centraal staan;
- het erkennen van geleden onrecht, ook buiten onze landsgrenzen, bijdraagt aan het herstel van menselijke waardigheid en internationale solidariteit;
- stilte of onwetendheid over deze geschiedenis de pijn van slachtoffers en nabestaanden verdiept en duurzame vrede in de weg staat.

C. Spreekt uit dat:

- de ChristenUnie zich wil inzetten voor waarheidsvinding, gerechtigheid en erkenning van het leed van de slachtoffers, en pleit voor nader onderzoek naar mogelijke internationale misdaden, inclusief kenmerken van genocide.

D. Verzoekt het Landelijk Bestuur en de Tweede Kamerfractie:

- zich in te zetten voor internationale gerechtigheid, vredesopbouw en ondersteuning van slachtoffers van het geweld in Congo, in samenwerking met organisaties die zich hiervoor inzetten;

en gaat over tot de orde van de dag.

Toelichting

Tijdens het koloniale bewind van Leopold II in Congo kwamen naar schatting 10 miljoen mensen om het leven door systematisch geweld, dwangarbeid en uithongering. Sinds de jaren '90 zijn miljoenen Congolezen opnieuw slachtoffer geworden van gewapende conflicten, vooral in Oost-Congo. Deze conflicten hebben kenmerken van genocide, zoals gerichte aanvallen op etnische groepen. Tot nu toe is dit structurele geweld amper erkend in Nederland. De motie roept op tot erkenning van dit grootschalige leed als genocide, als stap naar gerechtigheid.

^[1] De geest van koning Leopold II en de plundering van de Congo en de plundering van Congo - Auteur: Adam Hochschild.

^[2] <https://www.ohchr.org/en/countries/africa/2010-drc-mapping-report>.

^[3] https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Countries/CD/DRC_MAPPING_REPORT_FINAL_EN.pdf.

Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen

Het Landelijk Bestuur neemt de motie over.

Het structurele geweld en leed dat de Congolese bevolking in de koloniale tijd is aangedaan staat buiten kijf. Of er sprake was van genocide is onderwerp van historisch debat en wetenschappelijk onderzoek – we ondersteunen dat onderzoek graag in lijn met het verzoek van de indieners. Inzet voor internationale gerechtigheid ligt op de weg van christelijke politiek en we nemen deze oproep graag ter harte.

Motie 6. Stop annexatie Oost-Congo

Ingediend door een collectief van negentien leden, te weten Gaetan Mbwete (Den Haag), Tabasum Westra (Utrecht), Jennifer Louisa (Amsterdam), Ben Bloem (Apeldoorn), Ineke van Buren (Groningen), Nathalie Nede (Arnhem), Klaas Eikelboom (Culemborg), Simone Visser (Culemborg), Henco Cecilia (Rotterdam), Bart Bolhuis (Amsterdam), Mieke Dijkema (Wieringerwaard), Kirsten Alblas (Utrecht) en zeven andere leden.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen te Ede op 14 juni 2025, 52^e partijcongres

A. Constaterende dat:

- sinds januari 2025 heeft de door Rwanda gesteunde M23-rebellengroep belangrijke steden in Oost-Congo, waaronder Goma en Bukavu, bezet, waarbij zij lokale overheden hebben vervangen door eigen gouverneurs en burgemeesters^[1];
- ^[2]de Verenigde Naties hebben in resolutie 2773 (2025) unaniem de offensieven van M23 veroordeeld en Rwanda opgeroepen zijn steun aan de rebellen te staken en zijn troepen zonder voorwaarden terug te trekken uit Congolees grondgebied^[3];
- de bezetting heeft geleid tot ernstige mensenrechtenschendingen, waaronder gedwongen arbeid, buitengerechtelijke executies en de exploitatie van natuurlijke hulpbronnen zoals coltan, wat de lokale bevolking verder verarmt.^[4]

B. Overwegende dat:

- onze partij zich inzet voor gerechtigheid, vrede en het respecteren van de soevereiniteit van staten, en zich uitspreekt tegen elke vorm van agressie en illegale bezetting;
- het Congolese volk recht heeft op internationale solidariteit en steun in het licht van deze schendingen van hun territoriale integriteit en mensenrechten.

C. Spreekt uit dat:

- de ChristenUnie de illegale bezetting van delen van Oost-Congo door Rwanda via de M23-rebellen krachtig veroordeelt;
- De partij roept op tot blijvende aandacht voor de slachtoffers van vergeten conflicten wereldwijd, waaronder die in Congo, met dezelfde geest van bewogenheid, rechtvaardigheid en solidariteit die ook spreekt uit onze inzet voor slachtoffers van meer zichtbare oorlogen, zoals in Oekraïne.

D. Verzoekt het Landelijk Bestuur en de Tweede Kamerfractie:

- internationale inspanningen te steunen die gericht zijn op het herstel van de soevereiniteit van Congo, het beëindigen van mensenrechtenschendingen en het bevorderen van vrede en gerechtigheid in de regio;

en gaat over tot de orde van de dag.

Toelichting

Sinds begin 2025 bezet de door Rwanda gesteunde rebellengroep M23 delen van Oost-Congo, waaronder Goma, en stelt daar eigen bestuurders aan. De Verenigde Naties bevestigen Rwandese betrokkenheid en waarschuwen voor ernstige mensenrechtenschendingen. Deze situatie is in strijd met internationaal recht en doet denken aan andere recente illegale bezettingen zoals die van Oekraïne. Congolezen voelen zich door Europa vergeten. De motie roept op om dit onrecht met dezelfde morele helderheid te veroordelen als andere vormen van agressie.

^[1]<https://www.npr.org/2025/02/16/g-s1-49263/congo-says-rwanda-backed-rebels-occupy-a-2nd-major-city-in-its-mineral-rich-east>.

^[2]<https://www.thenewhumanitarian.org/analysis/2025/03/20/after-fall-goma-and-bukavu-where-dr-congos-m23-war-headed>.

^[3] <https://press.un.org/en/2025/sc16004.doc.htm>.

^[4]<https://apnews.com/article/rubaya-congo-mining-coltan-trump-deal-8bc0b36cc1def4be7e583e658b0bb444>.

Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen

Het Landelijk Bestuur neemt de motie over.

Het landelijk bestuur herkent in de motie de huidige inzet van de Tweede Kamerfractie over het conflict in Oost-Congo en neemt de oproep om verdere internationale inspanningen te steunen die gericht zijn op het herstel van soevereiniteit van Congo, het beëindigen van mensenrechtenschendingen en het bevorderen van vrede en gerechtigheid in de regio.

Motie 7. Naar een solidaire samenleving

Ingediend door een collectief van zestien leden, te weten Lobke de Roon (Lelystad), Jacob Hoefnagel (Urk), Christine van Gaalen (Lelystad), Jarno Volmer (Lelystad), Rinze Brouwer (Lelystad), Wimmie Brouwer (Lelystad), Jan de Vries (Lelystad), Meindert Bakker (Urk), Nelleke Kramer (Urk), Jan Breman (Lelystad), Charissa Kok (Lelystad), Edwin Kok (Lelystad), Roelienke van der Snoek (Almere), Georgine Panhuijsen (Almere), Yovanka Sumter-Schreuders (Almere) en één ander lid.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen te Ede op 14 juni 2025, 52e partijcongres

A. Constaterende dat:

- de sociale zekerheid en de verzorgingsstaat in Nederland steeds ingewikkelder is geworden, met een wirwar aan regelingen, uitzonderingen en maatwerkconstructies;
- deze complexiteit o.a. leidt tot wantrouwen, fouten en stress bij burgers én professionals;
- het sociale domein is gaan functioneren als een keuzemarkt, waarbij hulp als individueel "recht" of "product" wordt benaderd in plaats van als collectieve verantwoordelijkheid;
- inwoners in gemeenten vaak verdwalen in bureaucratie, terwijl juist daar brede solidariteit en duidelijke ondersteuning hard nodig zijn;
- de Bijbelse opdracht tot gerechtigheid en barmhartigheid vraagt om eenvoud, nabijheid en een overheid die naast mensen staat.

B. Overwegende dat:

- solidariteit gebaat is bij een simpel, herkenbaar en rechtvaardig systeem;
- minder maatwerk soms meer recht doet, doordat duidelijke collectieve kaders ongelijkheid en willekeur voorkomen;
- het huidige "consumentisme" in het sociaal domein solidariteit ondermijnt en de menselijke maat uit het oog verliest.

C. Verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- zich in woord en daad uit te spreken voor een fundamentele vereenvoudiging van de verzorgingsstaat, met heldere rechten, begrijpelijke regels en ruimte voor vertrouwen;
- actief te pleiten voor het beperken van doorgeschoten maatwerk en het stimuleren van collectieve, solidaire oplossingen die gemeenschap bevorderen;
- initiatieven te ondersteunen waarin het sociale domein functioneert als een gemeenschap van zorg en recht, in plaats van een markt van keuzemogelijkheden;
- lokale afdelingen te stimuleren om te werken aan eenvoudige, toegankelijke en relationele ondersteuning die gericht is op menselijke waardigheid en wederkerigheid.

en gaat over tot de orde van de dag.

Toelichting

Deze motie is een pleidooi voor een verzorgingsstaat die eenvoudiger, rechtvaardiger en meer solidair wordt ingericht. De huidige praktijk, waarin mensen verdwalen in maatwerk en controle, werkt vervreemdend en ondermijnt het vertrouwen in de overheid en in elkaar.

Wij geloven dat het tijd is voor een koerswijziging zoals ook beschreven in de partijvisie Hoop voor een ongenadige tijd:

- van consumentdenken naar gemeenschap;
- van wantrouwen naar vertrouwen;
- van bureaucratie naar nabijheid.

We vragen om beleid dat weer uitgaat van basiszekerheden, eenvoud en collectieve voorzieningen. Minder uitzonderingen, meer rechtvaardige grondslagen. Alleen zo bouwen we aan een samenleving waarin iedereen kan meedoen, zonder drempels of stigma.

Deze motie roept onze partij op om daarin richtinggevend en hoopvol voorop te gaan.

Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen

Het Landelijk Bestuur laat neemt de motie over.

Het landelijk bestuur herkent in de motie de huidige inzet van de Tweede Kamerfractie voor vereenvoudiging van wet- en regelgeving rond fiscaliteit en sociale zekerheid en ziet de motie als een steun in de rug om door te gaan met deze lijn. In het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie zijn reeds verschillende voorstellen voor vereenvoudiging gedaan (bijv. een sterk vereenvoudigd fiscaal stelsel zonder inkomensafhankelijke toeslagen).

Motie 8. Voor een gezinstoets bij nieuw beleid

Ingediend door een collectief van twintig leden, te weten Lobke de Roon (Lelystad), Jacob Hoefnagel (Urk) Christine van Gaalen (Lelystad), Rinze Brouwer (Lelystad) Wimmie Brouwer (Lelystad), Jan de Vries (Lelystad), Meindert Bakker (Urk), Nelleke Kramer (Urk), Jan Breman (Lelystad), Jarno Volmer (Lelystad), Charissa Kok (Lelystad), Edwin Kok (Lelystad), Brigit van Walstijn (Lelystad), Elly van Wageningen (Lelystad), Roelienke van der Snoek (Almere), Georgine Panhuijsen (Almere), Ingrid Paalman (Biddinghuizen) en drie andere leden.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen te Ede op 14 juni 2025, 52^e partijcongres

A. Gelezen:

- [De staat van gezinnen 2025](#), een gezamenlijk initiatief van Stichting Voor Werkende Ouders, het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ), Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang en WIJ media^[1];
- [De erfenis van onrecht](#), Rapportage Commissie Toeslagen en Uithuisplaatsingen.^[2]

B. Constaterende dat:

- gezinnen de dragende gemeenschappen van onze samenleving vormen en het eerste vangnet zijn voor opvoeding, zorg en overdracht van waarden;
- gezinnen in toenemende mate onder druk staan door complexe regelgeving, hoge prestatiedruk en beleid dat vaak onvoldoende is afgestemd op hun draagkracht en diversiteit;
- recente rapporten, waaronder de Staat van Gezinnen 2025, laten zien dat ouders zich onvoldoende gezien en gesteund voelen door de overheid;
- het huidige overheidsbeleid regelmatig onvoldoende rekening houdt met de effecten op gezinsleven en onderlinge relaties, zoals bleek uit schrijnende situaties bij o.a. de kinderopvangtoeslag en schuldsanering.

C. Overwegende dat:

- beleid dat rechtvaardig wil zijn, rekening dient te houden met de samenlevingsverbanden waarin mensen leven;
- een gezinstoets beleid kan verrijken met oog voor de menselijke maat, sociale impact en intergenerationele rechtvaardigheid;
- de ChristenUnie geroepen is om in beleid ruimte te creëren voor gemeenschappen die zorg dragen voor elkaar;
- het invoeren van een gezinstoets kan bijdragen aan meer eenvoud, vertrouwen en nabijheid in het contact tussen overheid en burger.

D. Verzoekt het Landelijk Bestuur:

om dit thema mee te nemen bij het schrijven van een nieuw verkiezingsprogramma.

E. Verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- in samenwerking met burgers, maatschappelijke partners en kennisinstituten een praktische, gedragen vorm van deze toets te ontwikkelen die recht doet aan de diversiteit van gezinnen in Nederland;
- zich in te zetten voor het wettelijk verankeren van een gezinstoets bij nieuw nationaal beleid met sociale, fiscale of onderwijs effecten;
- te bevorderen dat ook decentrale overheden en uitvoeringsinstanties deze toets toepassen in beleidsvorming en dienstverlening;
- actief bij te dragen aan het publieke debat over gezinsvriendelijk beleid als hoeksteen van een solidaire samenleving.

en gaat over tot de orde van de dag.

Toelichting

Deze motie erkent dat bestaande beleidsmaatregelen (zoals bij de toeslagenaffaire) gezinnen hebben beschadigd door gebrek aan menselijke maat. Middels deze motie willen we dit herstellen door voorafgaand aan beleid een toets op sociale/financiële impact op gezinnen toe te passen.

Deze motie is mits goed uitgevoerd geen boemerangbeleid zoals Sharon Stellaard dit beschrijft in haar onderzoek doordat het juist preventief is in plaats van reactief: We gaan niet achteraf repareren, maar vooraf door de gezinstoets beleid verbeteren.

Samenwerking met burgers en maatschappelijke partners past bij een lerende benadering van beleid en het geloof dat de samenleving veel kracht heeft, zoals ook beschreven staat in de partijvisie. Daarnaast draagt de motie bij in het doorbreken van korte termijnbeleid omdat intergenerationele rechtvaardigheid wordt meegewogen in een gezinstoets.

^[1] <https://www.ncj.nl/wp-content/uploads/2025/05/Staat-van-het-gezin-2025.pdf>.

^[2] https://www.eerstekamer.nl/overig/20250327/erfenis_van_onrecht_de_blijvende/document.

Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen

Het Landelijk Bestuur neemt de motie over.

Het landelijk bestuur herkent het belang van beleid dat is toegespitst op de dagelijkse omgeving van mensen. Het gezin is voor veel mensen de basis waar gezorgd wordt voor jong en oud. In het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie is reeds opgenomen dat er gericht familie- en gezinsbeleid moet worden ontwikkeld, conform de wens van de indieners van de motie. De Tweede Kamerfractie zet zich hiervoor in, ondermeer door het mede-indienen van het wetsvoorstel om het recht op eerbiediging van het gezinsleven te verankeren in de Grondwet. Met dit wetsvoorstel wordt het belang

van het gezin wettelijk verankerd en dienen wetsvoorstellen automatisch door het Parlement – bij behandeling van wetgeving – getoetst te worden aan deze Grondwettelijke bepaling.

Motie 9. Bescherm demonstratierecht, pak misbruik aan

Ingediend door een collectief van negentien leden, te weten Frank Visser (Haarlem), Ben van der Plas (Katwijk), Geesje Haasnoot (Katwijk), Leon Meijer (Ede), Joël Visser (Utrecht), Peter van der Beek (Haarlem), Frans de Lange (Hierden), Marcel Companjen (Harderwijk), Shamir Ceuleers (Breda), Hadassa Meijer (Enschede), Mark Wijnberger (Ede), Annelijn de Gier (Schiedam), Jacqueline Groen (Zevenhuizen [GN]), Henk-Jan Kroese (Vinkeveen) en vijf andere leden.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen te Ede op 14 juni 2025, 52^e partijcongres

A. Kennisgenomen van:

- de verstoring van de opening van het Nationaal Holocaust museum in Amsterdam op 10 maart 2024, van de herdenking van 80 jaar bevrijding in Wageningen op 5 mei 2025 en van het 50-jarig jubileum van het CIDI in Amsterdam 18 mei 2025;
- de bezetting van het partijbureau van de ChristenUnie door actiegroep Christelijk Collectief 30 april 2024;
- de regelmatige blokkades van snelwegen door klimaatactivisten;
- de verstoring van de viering van de Israëlsche onafhankelijkheid in Katwijk op 14 mei 2025;
- de vernielingen aan het gebouw van Christenen voor Israël en intimidatie van de medewerkers op 5 juli 2024, 24 november 2024 en 19 december 2024;
- de verstoring van verschillende bijeenkomsten van Christenen voor Israël zoals onder andere in Zaltbommel op 17 april 2025, Lelystad op 22 april 2025, Nijkerk op 16 mei 2025 en de annulering van andere bijeenkomsten door kerkbesturen uit angst voor demonstraties;
- de bezetting en vernieling van een gebouw van de Universiteit van Amsterdam op 14 april 2025, de bekladding van de Universiteit Groningen op 10 juni 2024 en de Universiteit Rotterdam op 3 juni 2024, de bezetting van gebouwen van de Radboud Universiteit op 14 april en 22 mei 2025 allen door bewegingen die oproepen tot het verbreken van academische banden met Israël.

B. Constaterende dat:

- de inspectie Justitie en Veiligheid heeft vastgesteld dat de taken van de politie bij demonstraties nergens precies zijn vastgelegd en hierdoor bijvoorbeeld onduidelijk is in hoeverre de politie demonstraties moet faciliteren en wat van een demonstrant mag worden verwacht als zij willen dat de overheid hun demonstraties faciliteert;
- het door geweld of bedreiging verhinderen van of door het maken van gedruis verstoren van openbare vergaderingen of godsdienstige bijeenkomsten strafbaar is (artikel 143 t/m 146 Wetboek van Strafrecht) maar desondanks verschillende van genoemde gebeurtenissen geen consequenties hebben gehad voor de daders;

C. Overwegende dat:

- demonstraties steeds vaker uitlopen of zelfs gericht lijken te zijn op geweld, vernieling en intimidatie;
- het demonstratierecht wordt misbruikt om de politie uit te putten, de maatschappij te ontwrichten, godsdienstige bijeenkomsten, vergaderingen en herdenkingen te verstoren en politici te intimideren;
- dit een potentieel gevaar is voor onze democratie en onze samenleving;
- er genoeg andere middelen zijn om het demonstratierecht uit te voeren zonder deze gevolgen;
- artikel 11 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens de vrijheid van vreedzame vergadering regelt maar dat hier beperkingen aan mogen opgelegd voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen (lid 2) evenzo omwille van de vrijheid van vergadering ook beperkingen opgelegd zouden moeten kunnen worden aan de vrijheid van demonstratie.

D. Spreekt uit:

dat het demonstratierecht een groot goed is in onze democratie en de ChristenUnie pal staat voor het demonstratierecht;

- de genoemde vernielingen tijdens demonstraties, de bezettingen en de blokkades te veroordelen;
- pal te staan voor de veiligheid van de medewerkers van de ChristenUnie;
- de Tweede Kamerfractie te steunen in haar inzet om:
 - o te komen tot een spoedig verbod op gezichtsbedekkende kleding bij demonstraties,
 - o te komen tot wetgeving om herdenkingen te beschermen tegen verstoringen door demonstraties en
 - o om praktische en juridische belemmeringen weg te nemen om schade van demonstraties op de daders te verhalen

E. Verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- zich in te zetten voor het verduidelijken van de taken van de politie bij demonstraties;
- zich in te zetten voor een aparte strafbaarstelling op het blokkeren van vitale infrastructuur;
- te onderzoeken of met het oog op de bescherming van de democratie verzwaarde straffen mogelijk kunnen worden gemaakt bij bezetting van vergaderzalen van de volksvertegenwoordiging en gebouwen van politieke partijen;
- te onderzoeken of in het verlengde van artikel 143 t/m 146 van het Wetboek van Strafrecht wettelijke beperkingen op het recht op demonstratie kunnen worden opgelegd ter bescherming van de vrijheid van vergadering zodat verstoringen kunnen worden voorkomen;
- de minister van Binnenlandse Zaken aan te moedigen in gesprek te gaan met het genootschap van burgemeesters om te zien of zij voldoende handelsruimte hebben om op te

treden bij misbruik van het demonstratierecht in geval van fysiek risicovolle onveilige situatie, uiteraard binnen de grenzen die zijn gesteld in internationale verdragen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen

Het Landelijk Bestuur neemt de motie over.

Het demonstratierecht is een belangrijk onderdeel van onze democratische rechtsstaat. Juist om te waarborgen dat dit grondrecht ook in de toekomst deze belangrijke plek in onze rechtsorde blijft innemen, moet misbruik van het demonstratierecht, bijvoorbeeld als het misbruikt wordt om andere wetten te overtreden, tegengegaan worden. Om deze reden heeft de Tweede Kamerfractie bijvoorbeeld initiatieven gesteund om de mogelijkheden om gemaskerd demonstreren te verbieden uit te breiden. Het is hierbij uiteraard wel belangrijk dat gezichtsbedekking om privacyredenen, bijvoorbeeld uit angst voor repercussies van dictatoriale regimes als Iran, wel mogelijk blijft.

Motie 10. Gewortelde kinderen

Ingediend door een collectief van zeventien leden, te weten Klaas Eikelboom (Culemborg), Simone Visser (Culemborg), Cora Otter-van den Bosch (Bennekom), Aron Bosman (Mytilini [Griekenland]), Reijer Kooij (Santpoort), Paul Voorberg (Wezep), Jaap van den Akker (Voorburg), Joke Koelewijn (Naarden), Dorine Broekmeulen-van Tilburg ('s-Hertogenbosch), Henk Fonteyn (Culemborg), Anthonie Fountain (Ede), Evert Sulman (Groningen), Cor Flobbe (Naarden), Jennifer Louisa (Amsterdam), Waida Vogel-Bwefar (Zwolle), Nathalie Nede (Arnhem) Gaetan Mbwete (Den Haag) en Perspectief.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen te Ede op 14 juni 2025, 52^e partijcongres

A. Gelezen:

- *Schaderisico bij uitzetting langdurig verblijvende kinderen*. Prof. Erik Scherder, Dr. mr. Carla van Os, Dr. Elianne Zijlstra. <https://www.uu.nl/sites/default/files/1206-schadenota-geworteldekinderen-def.pdf>
- *Hoop voor een ongenadige tijd*. Visiedocument ChristenUnie https://ommen.christenunie.nl/l/library/download/urn:uuid:b557fc28-e275-4f62-a574-da9a2972ab8f/hoop+voor+een+ongenadige+tijd+24.pdf?format=save_to_disk
- Kerkasiel Kampen zie <https://kerkasielkampen.nl/over/achtergrondinformatie/>
- Dossier Gewortelde Kinderen, Defence for Children, <https://www.defenceforchildren.nl/wat-doen-we/dossiers/gewortelde-kinderen/>
- *Motie Moratorium Uitzetting in Nederland Gewortelde Kinderen (partijcongres ChristenUnie van 24 november 2018 in Zwolle)*
- *Verdrag inzake de rechten van het kind, New York, 20-11-1989*, geratificeerd door Nederland 8 maart 1995, https://wetten.overheid.nl/BWBV0002508/2002-11-18#Verdrag_2

B. Constaterende dat:

- het voor in de gemeenschap gewortelde kinderen die langer dan vijf jaar in Nederland verblijven van groot belang is dat zij hier mogen blijven, omdat het thuis van deze kinderen in Nederland ligt; de ChristenUnie heeft dit op haar partijcongres van 24 november 2018 in Zwolle ook uitgesproken;
- het de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) niet is gelukt de procedures te versnellen, zoals beloofd in de 'Afsluitingsregeling' waarmee het Kinderpardon in januari 2019 werd afgeschaft;
- onderzoeken keer op keer hebben aangetoond dat het uitzetten van kinderen naar een land dat zij niet kennen na meer dan vijf jaar verblijf in Nederland zeer schadelijk is voor hun ontwikkeling. "De chronische stress waaraan deze gewortelde kinderen blootstaan, kan ernstige gevolgen hebben voor hun hersenontwikkeling."

C. Overwegende dat:

- de procedures veel te lang duren en kinderen hiervan het slachtoffer zijn; het daarom nu tijd is voor een duurzame oplossing; kinderen immers zekerheid, veiligheid en houvast nodig hebben om zich goed te kunnen ontwikkelen en gezond op te groeien; het belang van het kind dient daarom, volgens artikel 3 van het VN-Kinderrechtenverdrag, centraal te staan.
 - de worteling die plaatsgevonden heeft bij deze kinderen het mechanisme is dat gemeenschappen bijeenhoudt en het tot bloei brengen van gemeenschappen onderdeel is van de centrale missie van de ChristenUnie;
 - het uitzetten van gewortelde kinderen dan ook schade toebrengt aan dezelfde gemeenschappen waar deze kinderen deel van uit maken, zoals de school, de kerk, en de voetbalclub;
 - het behouden van deze gewortelde en geïntegreerde kinderen hun de gelegenheid geeft hier tot bloei te komen en een bijdrage te leveren aan onze samenleving;
 - dat als teken van het bovenstaande de kerkgemeenschap van Kampen met honderden vrijwilligers en voorgangers uit het hele land, een kerkdienst ter bescherming van de familie Babayants gaande houdt.
- D. Verzoekt het Landelijk Bestuur en de Tweede Kamerfractie:
- de waarde van worteling te erkennen en deze niet achteloos verloren te laten gaan;
 - zich in te spannen voor een verblijfsregeling voor gewortelde kinderen, omdat ze, door de tijdsduur die verblijfsprocedures in beslag nemen, langer dan 5 jaar in Nederland zijn;
 - zich in te zetten voor een duurzame oplossing waarin het belang van het kind verankerd wordt in de vreemdelingenwetgeving conform artikel 3 van het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind (IVRK).

en gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen

Het Landelijk Bestuur adviseert deze motie over te nemen.

De ChristenUnie is blijvend betrokken bij het lot van gewortelde kinderen zonder verblijfsvergunning. Het is onrechtvaardig en schadelijk als deze kinderen worden uitgezet. Ondanks een onbarmhartige politieke wind in Den Haag vraagt de ChristenUnie-fractie aandacht hiervoor, voor en achter de schermen. De oproep aan het LB en de landelijke fractie zijn volledig in lijn met de huidige inzet en ambitie. Het LB ziet in deze motie een aanmoediging om hiermee door te gaan en neemt de motie daarom over.

Motie 11. Dakloosheid voorbij

Ingediend door Perspectief.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen te Ede op 14 juni 2025, 52^e partijcongres

A. Gelezen:

- ChristenUnie basisprogramma GR2026
- ChristenUnie verkiezingsprogramma TK2023
- Nationaal Actieplan Dakloosheid 'Eerst een thuis'

B. Constaterende dat:

- uit de ETHOS tellingen blijkt dat van alle dak- en thuisloze mensen, 40% onder de 28 jaar, 30% vrouw en 20% kind is;
- dakloosheid een extreme vorm van bestaansonzekerheid is;
- dakloosheid de samenleving veel geld kost;
- de Nederlandse overheid zich als doel gesteld heeft om in 2030 geen dakloosheid meer te hebben;
- uitvoering van de bestrijding van dakloosheid uiteindelijk lokaal moet plaatsvinden;
- hierover in het basisprogramma GR2026 nauwelijks wordt gesproken.

C. Overwegende dat:

- de ChristenUnie hier actief op inzet in haar uitingen;
- het 'Housing First' principe een effectieve, goedkope en humane aanpak is om dakloosheid te bestrijden;
- de ChristenUnie in haar verkiezingsprogramma uitspreekt voorstander te zijn van het 'Housing First' principe
- uitvoering van de bestrijding van dakloosheid uiteindelijk lokaal moet plaatsvinden;
- beleid gericht kan worden opgesteld en uitgevoerd als er inzicht is in de lokale situatie;
- de lokale verkiezingsprogramma's voor de Gemeenteraadsverkiezingen 2026 nog in de maak zijn.

D. Verzoekt het Landelijk Bestuur:

- een nazending te doen naar de lokale afdelingen waarin dit punt nogmaals en extra onder de aandacht wordt gebracht van de lokale programmacommissies;

- en hierin mee te nemen dat:
 - o dak- en thuisloze mensen die vallen onder de definitie van ETHOS light met urgentie huisvesting moeten krijgen
 - o een tweejaarlijkse (eens per twee jaar) ETHOS-telling in [GEMEENTE] gedaan moet worden om inzicht te krijgen in de actuele lokale situatie en de effectiviteit van beleid;

en gaat over tot de orde van de dag.

Toelichting:

Dakloosheid is een extreme vorm van bestaansonzekerheid die opgelost kan worden. Bij de bestrijding van dakloosheid spelen ook lokale afdelingen van de ChristenUnie een rol. Door dak- en thuisloze mensen urgentie te geven bij huisvesting, heeft deze doelgroep meer kans op een dak boven hun hoofd. Vanuit daar kunnen zij begeleid worden bij andere problemen die er spelen.

ETHOS staat voor 'European Typology of Homelessness and Housing Exclusion', waarbij dakloosheid wordt gezien als een gebrek aan volwaardige huisvesting. ETHOS Light is ontwikkeld als instrument om het aantal dak- en thuisloze mensen in kaart te brengen en geldt als minimale classificatie van dakloosheid. De classificatie omvat de volgende groepen:

1. mensen die leven in de openbare ruimte;
2. mensen in de noodopvang;
3. mensen in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen;
4. mensen die uitstromen uit een instelling;
5. mensen in niet-conventionele woonplekken (zoals auto, kraakpand, vakantiewoning);
6. mensen die tijdelijk verblijven bij familie, vrienden of kennissen.

Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen

Het Landelijk Bestuur neemt de motie over.

Het hanteren van de ETHOS-definitie van dakloosheid voor dakloosheidsbeleid is een goede stap om dakloosheid in den brede aan te pakken. Het LB is het met de indieners eens dat het goed zou zijn als gemeenten hun beleid op deze brede doelgroep richten. Het tweede deel van de oproep, om mee te doen aan de ETHOS-telling, stuit wat het LB betreft op praktische bezwaren. Aanmelding voor de vijfde ronde van de telling is net gesloten en er is nog geen duidelijkheid over volgende rondes en hoeveel gemeenten daaraan mee kunnen doen. De ChristenUnie zou desalniettemin graag zien dat uiteindelijk in heel Nederland deze telling plaatsvindt en leidend wordt, en neemt daarom de motie over.

Motie 12. 'De onpartijdige stem' (onafhankelijke dagvoorzitter tijdens de ALV op het partijcongres van de ChristenUnie)

Ingediend door Perspectief.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen te Ede op 14 juni 2025, 52^e partijcongres

A. Gelezen:

- de statuten van de ChristenUnie;
- het reglement van het partijcongres van de CU, meer specifiek artikel 5.

B. Overwegende dat:

- er ieder congres van de ChristenUnie een dagvoorzitter de ALV leidt;
- de dagvoorzitter onder meer beslist over de vergaderorde;
- de dagvoorzitter onder meer is belast met de handhaving van de orde;
- de dagvoorzitter als enige het woord kan verlenen, ontnemen of weigeren aan de aanwezigen;
- de dagvoorzitter een lid de toegang tot het congres kan ontnemen.

C. Constaterende dat:

- de statuten de mogelijkheid kennen om een dagvoorzitter aan te wijzen buiten het Landelijk Bestuur^[1];
- de voorzitter van de stemronde van de ALV nu vaak een lid is van het Landelijk Bestuur;
- het Landelijk Bestuur ook preadviezen uitbrengt en verdedigt tijdens de vergadering;
- het wenselijk is dat het gesprek tussen leden en het Landelijk Bestuur, waarbij rond moties en amendementen verschil van inzicht kan zijn, geleid wordt door een neutrale dagvoorzitter;
- er door het feit dat wanneer het debat geleid wordt door een lid van het Landelijk Bestuur eventueel een schijn van partijdigheid zou kunnen ontstaan.

D. Spreekt uit dat:

- het wenselijk is dat de vergadering wordt geleid door een onafhankelijke dagvoorzitter.

E. Verzoekt het Landelijk Bestuur:

- om in het vervolg een dagvoorzitter tijdens de Algemene Ledenvergadering aan te stellen die geen lid is van het Landelijk Bestuur en dit vast te leggen in het Reglement van Orde van de ChristenUnie.

Toelichting:

Indieners zijn van mening dat het de partijdemocratie van de ChristenUnie ten goede komt om een onafhankelijke, neutrale dagvoorzitter aan te stellen bij algemene ledenvergadering.

^[1] Art. 20 lid 1 Statuten ChristenUnie

Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden

Het Landelijk Bestuur ontraadt deze motie.

Het LB-lid dat de moties en amendementen behandelt, is niet hetzelfde lid dat het inhoudelijk congresdeel leidt, doorgaans zijn dat resp. de voorzitter en vice-voorzitter. Mocht er op enig moment toch nood zijn aan een andere voorzitter, dan voorziet het reglement er inderdaad in dat het LB die kan aanwijzen. Het is niet ongebruikelijk en in onze ogen ook niet onwenselijk dat het bestuur verantwoordelijkheid draagt voor de leiding van het congres.